

Johannekselainen 1950–2020

Isä puhdisteli lapioita ja perunakuokkia mullasta ja tarkasteli, että kaikki puutarhatyökalut olivat ehjiä. Sitten ne joutivat odottamaan seuraavaa kevättä varastuhuoneen suojissa. Isän kunniasia oli pitää varastuhuone järjestyksessä ja siistinä. Jokaisella tavaramalla oli siellä oma paikkansa. Näin ne olisi tarvittaessa helppo ottaa esille.

”Olpa hyvä ko kerittii tekemää nuo puutarhatyöt enneko talvi tulloo. Voip tullakkii paljo lunta, ko pihlajiskii on noi paljo marjoi.” Näin totesi isä, joka seurasi tiiviisti luonnon tapahtumia.

Äiti oli ahkeroinut koko kesän kasvi-maalla ja metsän antimia keräten. Nyt, kun syyshallat jo kovettivat kasvipenkejä, oli turvallinen olo, kun kaikki kasvimaan sadot oli kerätty ja säilötty kullekin kuuluvalla tavalla. Laari täyttyi perunoista, porkkanat ja lantut säilyivät hyvin kellarissa. Niistäpä saisi jouluksi-kin makoisia laatikoita. Aitassa oli puusaavi täynnä puolukkasurvosta. Sieltä sitten käytiin talven mittaan kaapimassa jäisiä puolukoita vaikkapa puolukka-puuron tarpeiksi. Talvimenat käärittiin sanomalehtien sisään ja pidettiin viileässä ja pimeässä kellarissa. Äiti sanoi, että niitä säästettäisiin jouluomenoiksi. Ja ihmeen hyvin ne säilyivätkin. Mikä laji lienee ollut. Muistikuvani mukaan olivat isoja ja vihreitä, eivätkä minun suussani maistuneet kovin hyviltä. Makeista kesämenoista äiti oli leikannut ohuita rinkuloita ja kuivattanut ne ison leivinuunin jälkilämmössä. Kun sitten talvella tuli lapsille makean nälkä, kaivoi äiti paperipussista näitä makeita herkuja naposteltavaksi. Hillopurkit ja mehupullot seisivat komeissa riveissä kellarin hyllyillä. Suurin osa taisi olla viinimarjamehuja, mutta herkullisimpana joukossa odottivat joulua vaapukkamehupullot. Osan keräämistään metsävaapukoista äiti keitti hilloksi. Sillä herkuteltiin, kun saunailtoina juotiin vaapukkateetä. Kakkaroitujen päällekin saatiin hyvinä satokausina tätä ihanaa herkkua.

Parhaimmat ja isoimmat lantut äiti säästi joulun lantutlaatikko varten. Raaka lanttu piti huolen myös lasten c-vitamiinin saannista, kun äiti jältti siitä tylpällä veitsellä mehukasta raastetta. Lanttu oli myös tarpeellista, kun keitettiin ruisleivän paiston aikaan hapanolhkoa. Ja niin hyvää se olikin, että isä antoi nuorimmaiselleen lempinimen Hapanlohko-Mari.

Jo hyvissä ajoin ennen lumentuloa oli isä katsellut naapurin kuusimetsästä sopivan joulukuusen. Oliko siihen lupa saatu, ei ole tiedossani. Mutta uskon

Joulun odotusta karjalaiskodissa

niin, tunnettiinhan isäni rehellisenä ja ahkerana miehenä. Kynttilöitä ei pollettu siihen aikaan koskaan muulloin kuin jouluna. Näistä nykyajan monenvärisistä ja -mallisista kynttilöistä ei osattu edes haaveilla. Kynttilät, ainoastaan kuusen-kynttilät, kuuluivat jouluun. Ne sytettiin suurella hartaudella ja katseltiin liekkien lepatusta.

Syksyn pitkinä, pimeinä päivinä äiti alkoi jo varhain kehrätä rukilla Lumikki-lampaan villasta lankaa. Nyt, kun ulkotöitä ei enää ollut, oli siihen hyvää aikaa muitten taloustöitten ohella. Meitä tyttöjä äiti opetti tekemään leppeitä raapeilla. Niistä sai äiti sitten vankalla kokemuksella kaunistaa, sileää lankaa. Sitä taitoa en minä oppinut koskaan. Langoista, niistä harmaista, neuoi äiti meille pukin säkkiin lapasia ja sukkia. Joskus oli mustaakin raitaa sukan varsissa. Niistä pitkistä villasukista en kyllä yhtään tykännyt. Nehän ulottuivat reiteen asti, ja pysyivät ylhäällä, kun kiinnitettiin liiviin sukkanauhojen

avulla. Ja kyllä olivat pöksyisiä! Näin valitettiin äidille, kun sukat kutittivat kinttuja. Äiti oli ihmeellisen ahkera tekemään käsitöitä. Mistä hän sai aikaa ja voimaa huolehtiessaan kuusilapsisesta perheestään? Häneltä onnistui nuke- teko ja kangaseläimien teko joululahjaksi tytöille. Arvokkaana muistona on minulla vieläkin säästössä kankainen musta kana. Se on nyt jo yli seitsemänkymmentä vuotta vanha, mutta hyvissä voimissa.

Isä sitä vastoin teki puuleluja työhuoneessaan salassa lapsilta. Muistan puiset nukenvaunut, joissa työntelin nukkeani. Isän lempivärejä olivat vihreä ja punainen. Näillä maaleilla hän sitten maalasi kaikki tekemänsä tavarat. Tuvan tuolitkin olivat vihreitä ja pieni jakkara punainen. Pojille tehty kuorma-auto pysyi kauan tallessa ja sillä saivat aikanaan lapsenlapsetkin leikkiä.

Joulusiivoukset tehtiin aivan joulun kynnyksellä. Siinä äiti olikin tarkka. Matot vietiin ulos ja puisteltiin lumihan-

gessa. Lattiat pestiin ja uunin suuluukun noet hangattiin puhtaaksi. Hellan yläpuolella oleva kuoppa pesi kuin kasvonsa, kun äiti hankasi sitä saippuaritillä. Nurkista ja katosta ripsittiin hämähäkin verkot havuluudalla. Tupaan tuli raikas metsän tuulahdus. Nyt voitaisiin tuoda kuusi keskelle tuvan lattiaa, mutta se tehtäisiin vasta jouluaattona.

Isä oli suuri lintujen ystävä. Hän oli nikkaroinut vanerista lintumökin, jossa linnuille tarjottiin koko talven kauraryynejä ja läskinpaloja. Meistä lapsistakin oli hauskaa seurata moninaisten lintujen pyrähtelyä, kun lintumökki laitettiin näköetäisyydelle. Jouluksi linnut saivat komean kauralyhteen ja siinä riittikin syömistä pitkäksi aikaa.

Joululeivonnaiset piti tehdä juuri ennen aattoja. Eihän siihen aikaan ollut jääkaappeja ja pakastimia. Mutta mainio kellari osoitti tarpeellisuutensa. Siellä säilyivät ruisleivät hyllyillä ja kastikeläskipalat suolaliemessä.

Joulupullathan äiti leipoi vanhan tavan mukaan aaton vastaisena yönä. Se tapa oli kulkeutunut hänen äidiltään, meidän Eedla-mummolta, aina Karjalan kodista saakka.

Joulun odotus oli lapsista jännittävää aikaa. Toivottiin, että pukki löytäisi tänäkin jouluna meidän kotimme, vaikka lunta olikin paljon ja polut kapeita. Iltaisin laulettiin kaikki joululaulut mitä osattiin. Olimmehan Karjalan lapsia laulavia. Pian pääsisimme ihailemaan joulukoristeita, jotka isä ottaisi esille aattoamuna komeron kätköistä. Sieltä löytyivät vanhat tutut kuusenkoristeet, joilla vihreä kuusi koristeltaisiin. Kynttilät saivat odottaa aattoillan hämääntä, jolloin ne sytytettäisiin. Sitä unohtumatonta onnen ja ilon tunnetta, joka täytti lapsen sydämen, en unohda koskaan.

- Ella Heino -

Jäsenmaksujen laskutus 2021

Karjalan Liitto on uudistanut jäsenmaksulaskutustaan. Liittohallituksen kokouksessa 7.10.2020 vahvistettiin siirtyminen keskitettyyn laskutukseen vuodesta 2021 alkaen.

Tämä tarkoittaa, että ne Johannes-Seuran jäsenet, jotka tänä vuonna ovat seuran kautta maksaneet myös Karjalan Liiton jäsenmaksun, saavat helmikuussa jäsenmaksulaskunsa suoraan liitolta. Lasku sisältää sekä liiton että Johannes-Seuran jäsenmaksun. Liitto tilittää seuran osuuden maaliskuussa. Jos henkilö on lisäksi jäsenenä jossakin muussa liiton jäsenyhteisössä (esim. Karjala-Seura), tämäkin jäsenmaksu sisältyy liitolta tulevaan laskuun. Karjalan Liiton jäsenmaksu on siinä tietenkin vain yhteen kertaan.

Lyhyesti:

- ★ jos haluat ensi vuonna olla sekä Johannes-Seuran että Karjalan Liiton jäsen, maksa liiton lähettämä lasku helmikuussa. Jos olet maksanut jäsenmaksut jonkun toisen puolesta, liitto lähettää laskun sinulle.
- ★ jos olet Johannes-Seuran jäsen ja maksat nyt liiton jäsenmaksun jonkin toisen seuran kautta, ota yhteyttä Johannes-Seuran toimistoon joulukuun aikana, jotta saadaa laskutustiedot ajan tasalle.
- ★ jos olet Johannes-Seuran jäsen ja haluat liittyä myös Karjalan Liiton jäseneksi tai haluat liittyä uutena jäsenenä molempiin, ota yhteyttä seuran toimistoon, mielellään jo joulukuun aikana. Karjalan Liiton jäseneksi voi liittyä vain liiton jäsenyhteisön kuten Johannes-Seuran kautta.
- ★ jos sinulla on kysyttävää jäsenmaksuista, ota yhteyttä seuran toimistoon joulukuussa tai myöhemminkin.

Karjalan Liiton jäsenmaksu 2021-2023 on 20 € vuosittain.

Johannes-Seuran jäsenmaksu 2021 on 15 €.

Johannekselaisen tilausmaksut 2021 (9 nroa): 35 € (Suomi ja Pohjoismaat), ulkomaille 40 €.

Johannes-Seura laskuttaa kevättalven-kevään aikana suoraan Johannekselaisen tilausmaksut sekä jäsenmaksut heiltä, jotka ovat vain seuran jäseniä.

TÄS LEHES:

Jouluiset tervehdykset s. 4-5

Kakisaare atra s. 6

Muistojen joulu s. 8

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Tasavuosia täyttäneen lehtemme joulukuun numero on nyt luettavissa. Vuotta aloitettaessa ei ollut aavistustakaan siitä, että johannekselaiset joukkotapaamiset jäävät kokonaan toteutumatta ja suurimmaksi yhteisfoorumiksi tulee mittakaavaltaan tavanomaista suppeampi kevät- ja syyskokous. Ei ollut mahdollista juhlistaa lehtityötä kosketusetäisyydeltä tai puhutun sanan voimin. Teimme arjesta juhlaa ja teemoitimme lehden sisältöön suunnitelmia enemmän tietoja pitäjäseuran yhdyssiteen alkutaipaleesta. Se antoi lisätietoa lehden tekijöillekin, ainakin monet yksityiskohdat kirkastuivat tai saivat lisää värikkyyttä. Juhlavuoden kilpakiirjoitussato auttoi meitä monipuolisuudellaan, siitä kiitos. Samoin muiden aineistoa avustaneiden panoksesta. Tällaisena vuotena ja kuten näyttää hyvän matkaa myös seuraavana lehtemme voi toimia hyvin konkreettisena yhdyssiteenä sekä todisteena johannekselaisesta aktiivisuudesta, kun muut muodot rajautuvat minimiin.

Joulunumeromme sivuilla huomaatte persoonallista kuvitusta. Siitä on kiittäminen lehtitoimikunnan toimintaan mukaan tullutta Heli Sirkesaloa (o.s. Reponen). Jo etusivulla nähdään jouluihin väriversio Ella Heinon toimittamasta kotikuvasta. Toivotamme Helin tervetulleeksi tekijäjoukkoomme.

Kohdistan pääkirjoituksen mietteet joulun ympärille siinäkin mielessä, että monille tulevat viikot ovat paljon tavallista hiljaisempia. Jotain uutta, jotain arkea piristävää saattaa kaivata. Seuraavassa muutamia vinkkejä ja mahdollisuuksia. Ensimmäisenä kohteena Joulun Äänet.

Sain marraskuun jälkipuolella vinkin joulumusiikkiin erikoistuneesta radiokanavasta Jouluradiosta. Löytyihän se tässä tapauksessa melkein RadioSuomen vierestä. Eri puolilla maata sille on omat kanavaosoitteensa ja jos haluat välttää kokeilemalla etsimistä, voit katsoa tiedot verkko-osoitteesta www.jouluradio.fi. Olen hämmästynyt joulumusiikin kirjosta, sillä kuultavissa on peräkkäin esimerkiksi kuoroja maailmalta, pikkuoravia, gospel-musiikkia, viihteen valiota, vähän tunnettua kotimaista tai tuttuja säveliä toiselta puolen maailmaa sikäläisin sanoituksin. Otin kanavan autoradion valikkoon ja se on toiminut jouluisen tunnelman rakentajana sumussa, sateessa, päivänpaisteessa ja illan hämyssä. Ne rekiretket eivät välttämättä tarvitse lunta alleen, vaikka avuksihan sekin vielä lienee.

Toinen vinkkiteema on Joulun Värit. Vuodenaika hämärtää värejä maisemasta, joten sitä puutetta paikkaamaan. Kansallisgalleria on valinnut noin 250 taiteen poimintaa väriensä perusteella katsottavaksi ja joulunaikaa ilahduttamaan. Pääset niihin tutustumaan vain verkon välityksin, osoitteena <https://www.kansallisgalleria.fi/fi/galleries/m89eiq>. Ohessa on yksi esimerkki, Pekka Halosen maisemaa runsaan sadan vuoden takaa. Valikossa on osa tällaista vanhaa ja suurempi osa viime vuosikymmenten satoa.

Vielä yksi vinkki, koskee radiossa viime viikkoina kuultua ohjelmasarjaa Karjalan evakot -vieraita omalla maallaan. Sarjassa kerrotaan uusinta tutkimustietoa siirtokarjalaisten ja heidän lastensa kohtaloista. Neliosainen sarja on hyvin elämänmakuinen. Jos et ehtinyt sitä kuulla, voit palata aiheeseen Yle Areenassa osoitteessa <https://areena.yle.fi/audio/1-50680917>.

Hyvää Joulua ja Tulevaa Vuotta toivottaen.

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johanneseura@elisanet.fi. Muussa muodossa olevat aineistot Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Tammi-helmikuun numeroon aineisto viimeistään 13.1. (painopv 28.1.). Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Kirsti Matilda Karhu kuoli 12.10.2020 Turussa. Hän oli syntynyt 14.3.1925 Johanneksessa. Kaivaten muistavat sisko ja veli perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunaus toimitettu.

Merkkipäiviä

90 vuotta

Keijo Pennanen 20.12.2020 Helsinki (ei vastaanottoa). *(Kuvassa oikealla)*

90 vuotta

27.12.2020 **Osmo Ahokas** Sipoossa, syntynyt Johanneksen Revonsaaressa.

* * * * *

65 vuotta

25.12.2020 **Marjatta** Kaarinassa. Merkkipäiväänsä Marjatta viettää uudessa Johanneksen naisen kansallispuvussa jaloissaan Kansallismuseon kokoelmista löytyneen mallin mukaan neulotut Johannes-sukat.

Tohtoriväitös

Lauri Heikonen on väitellyt kasvatustieteen tohtoriksi Helsingin yliopistossa 23.10.2020. Vanhemmat Paula (o.s. Perho) ja Pekka Heikonen. Isovanhemmat Mirjam (o.s. Kesäläinen) Johanneksen Hannukkalasta ja Kaino Perho Vahvialan Hovinmaalta, Helvi ja Hemming Heikonen Paimiosta.

Adventtiaikaa

Oletko joskus laskenut, kuinka monta ovea olet päivän aikana avannut ja sulkenut? En ole laskenut minäkään, mutta päivän mittaan niin tulee tehtyä todella useasti. Joka päivä avaamme ovien lukkoja ja lukitsemme niitä, kaikenlaisia ovia. On etuovia, takaovia, parvekkeen ovia, kaapin ovia, vessan ovia, auton ovia. On palo-ovia, väliovia, lasisia liukuovia, itesulkeutuvia ovia...

1. adventin otsikkona on Kuninkaasi tulee nöyränä. Eräs Raamatun teksteistä kertoo, miten Jeesus kolkuttaa meidän ovellemme. Meidän sydämemme ovelle. Hän ei rynni sisään, ei tao ovea nyrkillään, hän ei riko sitä, vaan hän odottaa, että minä avaan sen, sisäpuolelta. Aika pitkälle on niin, että itse päätämme, kenet päästämme sydämeemme ja kenet pidämme ulkopuolella. Jeesus haluaisi tulla elämäämme eikä vain osaan sitä. Hän haluaisi olla meidän Herramme, meidän Pelastajamme. Hän haluaisi olla meidän paras ystävämmme. Mitä me haluamme?

Siunattua ja rauhallista adventtiaikaa, hyvää joulua!

– Veikko Sailola –
Vahdon kappalainen

Walfrid Katajainen jatkosodan aikana Pindusissa, Itä-Karjalassa. Edit. Irma Lempinen

Karjalan Liiton tiedotteita

Karjalan Liiton vuoden 2019 toimintakilpailuissa sarjassa Pitäjäseurat saavutti Johannes-Seura 3. sijan

Karjalan Liiton liittovaltuusto on valinnut Johannes-Seuran puheenjohtajan **Janne Ason** Karjalaisten Pitäjähdistysten Liiton edustajana Karjalan Liiton liittohallitukseen vuosiksi 2020-2022.

Tapahtumakalenteri

JOULUKUU

14.12. Koronaepidemian vuoksi joulukahvitilaisuus seuran toimistolla peruttu.

24.12. Paimiossa Paltan kerhotalon (ent. pappila, jossa aikanaan toimi Johanneksen siirtoseurakunta ja kirkkoherran virasto) pihalla, Paltantie 4, pidetään perinteinen jouluaaton hartaus. Hartauksia on kaksi: klo 14 ja 15.

Jako sukunimen mukaan siten, että klo 14 sukunimen alkukirjan A-L, klo 15 sukunimen mukaan M-Ö. Koronatilanteen takia osallistujamääriä pyritään tasaamaan edellä mainitulla sukunimijaolla. Henkkareita ei kuitenkaan tarkisteta.

Hartaus pidetään ulkona, jossa turvavälejä voidaan toteuttaa turvallisemmin.

Pysäköinti joko kirkon parkkipaikalle, Wanhan edustalle tai Mikaelintalon takana olevalle parkkipaikalle. Tilaisuudessa on noudatettava turvavälejä sekä hyvää käsi- ja yskimishygieniaa.

2021

TAMMIKUU

Johannekselaisten Talviristely

siirtyy myöhempään ajankohtaan koronatilanteen johdosta.

TOUKOKUU

28.–30.5.2021 kotiseutumatka Viipuriin ja Johannekseen. Matkan toteutumiseen vaikuttaa kevään koronatilanne.
10.-12.9. Viipuri-Johannes kuntalaismatka, hotelli Victoria.

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat

Joulukuu

KE 16.12. klo 12-17

LA 19.12.klo 11-15

KE 23.12. klo 12-17

KE 30.12. klo 12-17

2021

Tammikuu

LA 2.1.klo 11-15

KE 13.1. klo 12-17

LA 16.1.klo 11-15

KE 20.1. klo 12-17

KE 27.1. klo 12-17

Helmikuu

KE 3.2. klo 12-17

LA 6.2.klo 11-15

KE 10.2. klo 12-17

KE 17.2. klo 12-17

LA 20.2.klo 11-15

KE 24.2. klo 12-17

Maaliskuu

KE 3.3. klo 12-17

LA 6.3.klo 11-15

KE 10.3. klo 12-17

KE 17.3. klo 12-17

LA 20.3.klo 11-15

KE 24.3. klo 12-17

KE 31.3. klo 12-17

Lippurivistö alttarilla kuin elämänkaari

Pauli Johannes Reponen siunattiin Paimion kirkossa 14.11.2020.

Lämminhenkiset ja arvokkaat veteraani-hautajaiset

Paimion Sotaveteraanikuoron esittämä Veteraanin iltahuuto kaikui Paimion kirkossa vaikuttavasti. Esityksessä oli vahvaa tulkintaa ja voimaa. Moni saattoväestä on kertonut ajatelleensa myös tilanteen erityislaatuista. Paulin 94 vuoden pituiseen elämään mahtuu monia vaiheita niin henkilökohtaisella tasolla kuin koko Suomen mittakaavassakin. Siunauspuheessaan Paulin tuttu pappi **Päivi Nurmi** luonnehti veteraanisukupolven erityisvahvuudeksi ajatuksen, että sodasta selvinneelle mitkään muut elämän vastoinkäymiset eivät näytä tuntevan ylivoimaisilta. Lahjaksi saatu elämä pitää ottaa rohkeasti vastaan sellaisena kuin se tulee.

Liput alttarilla kertoivat Paulin elämän tärkeitä koordinaatteja

Suomen lippu arkun vasemmalla puolella oli kuin johtotähti, joka on antanut mielen ja merkityksen kaikille ponnistuksille ja uhrauksille koko Paulin pitkän elämän aikana. Paimion Sotaveteraanien lippu kertoo aseveljyydestä, ystäväydestä ja veteraanitoimintaan osallistumisesta elämän loppuun asti. Johannes-Seuran lippu kuvasta juuria ja elämän lähtöpistettä, joka ei koskaan unohdu. Varsinais-Suomen Sotilaspoikien Perinnekillan lippu muistuttaa Paulin osallistumisesta maanpuolustustoimintaan jo nuorella iällä. Miinanraivaajakillan lippu kuvastaa palvelusaikaa kirjaimellisesti vaarallisilla vesillä ja Paimion Karjalaseuran lippu kertoo heimoveljyydestä, joka pysyy, vaikka elämä vie kauas lähtöpisteestä.

Paulin elämän kiintopisteet istuivat lippurivistön alla ensimmäisillä penkkiriveillä. Kolme tytärtä ja kolme lastenlasta antoivat hänelle tunteen jatkuvuudesta. Tyttäret hyvästelivät Paulin ennen kukkienlaskua lukemalla arkun vieressä tutun Levolle lasken iltarukouksen. Saman rukouksen, jota oli kotona pienenä yhdessä Paulin kanssa luettu. Paulille myönnetyt kunniamerkit lepäsivät arvokkaasti mustalla mitalitynnällä arkun päädyssä. Tyttärenpoika **Anton** kantoi mitalitynnä kantajien ja arkun edellä kirkkomaalle mentäessä, sisko **Anni** ja serkkutyttö **Katariina** airueinaan. Perinteisen havuseppeleen laski Narvan marssin soidessa Paimion Sotaveteraaniyhdistyksen sihteeri **Jorma Hanhiala** yhdessä Paulin läheisen veteraanistävän **Eero Heimon** kanssa. **Liisa Katajainen** ja **Raimo Salmi** laskivat Johannes-Seuran muistokukat.

Kuvassa Pauli 85-vuotispäivänään v. 2011 tyttäriensä Helin, Marjan ja Annukan sekä lapsenlapsen Antonin kanssa.

Pauli syntyi 4.7.1926 Revonsaareissa Johanneksen pitäjässä perheensä esikoisena. **Otto**-isä kävi mantereella palkkatöissä puutavaran vientisatamassa Makslahdessa. **Otto** ja **Alma** saivat viisi lasta; **Paulin**, **Ainon**, **Anni-Leenan**, **Jukan** ja **Pekan**. Aino kuoli pikkulapsena, Pekka vähän yli 30-vuotiaana. Sukuyhteys on pysynyt tiiviinä. Viime vuosina Pauli, Anni-Leena ja Jukka järjestivät ahkerasti sisarustapaamisia. Korona-aikanakin tapaamisia järjestettiin ulkona Paulin pihatuolessa istuen, Anni-Leena toi valmiit evästarjoilut mukanaan. Piikkiöön Pauli ajeli usein vielä tänäkin syksynä omalla autolla vanhempien hautausmaahan ja ”ommii ihmisiä” tapaamaan.

Revonsaaresta kohti tuntematonta

Heinäkuussa -39 Pauli täytti 13 vuotta. Syksy toi viileät viimat ja sodan tuulet. Kaikki muuttui lopullisesti. Kotisaari oli niin lähellä sotatoimialueita että kumu kuului sinne asti. Miehet lähtivät rintamalle ja muut monivaiheiselle evakkotaipaleelle. Talvisodan jälkeen kotisaarelle palattiin heti kun vain päästiin. Maassa oli vielä venäläisten istuttama perunaa. Routaisesta maasta kaivettiin jäisiä perunoita ja ja oltiin tyytyväisiä siitä että kotitalo oli tallella. Päästiin taas rakkaille rannoille omaan kotiin – vähäksi aikaa.

IS-komppaniassa ja miinanraivauksessa

Alkuvuodesta 1943 Paulille tuli komennus Johanneksen Metsäkyliin sijoitettuun 1704 IS-komppaniaan.

Palvelukseen kuului Rokkalanjoen sillan turvaamista. IS-komppania kaivoi myös sankarihautoja Johanneksen kirkon hautausmaalla. Se oli koko komppanialle kunniatehtävä. Paulin palvelukseen astuminen tapahtui huhtikuussa -44 Saarenpään linnakkeella Koivistossa.

Saarenpään alokaskoulutuksesta Pauli joutui keskelle tositoimia Kannaksen suurhyökkäyksessä. Myöhemmin hän palveli miinanraivauksessa Suomenlahdella, mm. Hangon vesillä ja Ahvenanmaalla. Pauli oli myös kymmenen päivää mukana Porkkalan evakuoinnissa, auttamassa paikallista väkeä perunannostossa ja muissa askareissa, joita kiireinen lähtö edellytti.

Isänmaata rakentamassa

Evakkotaival vei Paulin vanhempineen ja sisaruksineen omaan, itse rakennettuun uudistaloon Piikkiöön. Samalla kylällä, nykyisen hiekkapuhaltamon lähistöllä, asui **Hoveja** ja **Kaijasia**. Asutustilan peltotöissä riitti puuhaa, mutta Paulin varsinainen päivätyö löytyi lähiseudun rakennusprojektien parista muurarina. Pauli oli mukana 50- ja 60-lukujen kii-vaassa rakennusbuumissa. Alkuaikoina työmatka taittui ensin polkupyörällä Piikkiön keskustaan ja siitä raiteita pitkin varhaisella ”lättähattujunalla” Turkuun. Monessa Turun keskustan kerrostalossa ja Piikkiön Koroisten koulussa on Paulin kädenjälkeä. Takkojen muuraus oli hänen erityistaitonsa.

Piikkiöstä Paimioon

Oman perheen kanssa Pauli muutti Paimioon 1970. Vuosikymmenien aikana Vistan raitti tuli tutuksi ja Pauli oli monessa mukana. Yhdessä **Hanna**-vaimon kanssa hän osallistui aktiivisesti Karjala-seuran toimintaan. Johannesjuhlat olivat kesän kohokohta, jolloin kauempanakin asuvia sukulaisia ja muita saarelaisia tapasi varmasti.

Pauli eli itsenäistä ja omatoimista elämää päivänsä loppuun saakka. Pauli sai lähteä tästä maailmasta omassa kodissaan. Moni on kertonut tavanneensa hänet Vistan vilinässä vielä päivä pari ennen poismenoa. Revonsaareissa syntyneelle meri ja yleensä vesielementti oli tärkeä osa hyvinvointia. Pauli oli tuttu näky uimahallissa ja Paimionjoen tuntumassa kiertelevillä luontopoluilla. Päivittäisiä kävelylenkkejä oli usein parikin.

Kaveria ei jätetty

Arjen vähäeleinen avuliaisuus oli Paulille luonteenomaista. Ettei ketään jätetty yksin. Pauli yhdisti mielellään hyödyllisen tekemisen ja toisten ihmisten tapaamisen. Työn touhussa tuli mukavasti vaihdettua kuulumisiakin. Veteraanien hernekeittokatos oli pitkään tuttu näky Paimion yleisötapahtumissa. Talkoisiin hän lähti mielellään, oli kyse sitten veteraanien korsun rakentamisesta, pihatkoista, tututtavan auttamisesta tai vaikka perinnemaiseman vaalimisesta.

Tärkein kulki aina mukana

Paimion Vistalla moni jää kaipaamaan hoikkaa ystävällistä hahmoa, jolla oli aina aikaa jäädä vaihtamaan kuulumisia. Karjalaisen välittömyys ja revonsaarelainen kylähenki kulkivat aina Paulin mukana. Hän pysähtyä kuuntelemaan ja haastelemaan, oli kiireettä läsnä lähimmäiselle. ”Kun Paulin kanssa jutte- li, hän katsoi ystävällisesti silmiin päällellään, nyökytteli ja oli aidosti kiinnostunut toisen kuulumisista”, muisteli ystävä hautajaisissa. Menetyksistä huolimatta hänellä oli aina tahtoa mennä eteenpäin ja tarttua elämän suomiin mahdollisuuksiin. Sellaisella sopivan maltillisella ”miettiläisellä” otteella, harkiten ja vähäeleisesti.

– **Heli Sirkesalo** –
Pauli Reponen tytär

Liisa Katajainen ja Raimo Salmi laskivat Johannes-Seuran muistokukat. Paulille myönnetyt kunniamerkit lepäsivät mustalla mitalitynnällä arkun päädyssä.

Joulusatu ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Pukki Johanneksesta

Joulupukki joulunvietossa vuonna 2020 ja esi-isät Johanneksen Kolmikesäessä, **Paavo-** ja **Hannu-**Pukki, viettivät jouluja jo ainakin vuonna 1599! Joulupukin juuria on Johanneksessa 10 sukupolven takaa. Vuosissa mitattuna se on ylen sankeat 421 vuotta! Pukki on kovin vanha ja monet rekikelit nähnyt, mutta silti on helppo tuntea jouluna lukkarin rakkautta Kolmikesäsen tonttulaan!

Esi-esipukki on saattanut matkata Wiipurin linnatöihin vaikka Hämeestä. Sitä ei pukki muista. Mutta esipukin jälkeläis-pukin muistaa lähteneen Kannaksen Wiipurin läänin Rannan pitäjän Kakin (Johanneksen) Kolmikesästä jouluja viettämään Ruotsi-Suomen Nyeniin, Nevanlinnaan.

Jouluista huolimatta sota syttyi Inkerinmaalla. **Tuomas-**Pukki laittoi lahjat rekeen ja lähti 1700-luvun taitteessa kohti läntistä valtakuntaa. Savon halki kävi tie Suuren Pohjan sodan kynnyksellä aina Keitelejärven rannalle, Viitasaarelle, josta otti itselleen muorin. Sota seurasi perässä ja pukkiperhe muutti pohjoisemmaksi autioituneelle Köyhän tilalle, Reisjärvelle.

Köyhän pukki-sukupolvet selvisivät 1700-luvun nälkä- ja sotavuosista. Jälleen uusi sukupolvi, Tuomas-pukki hänkin, lähti mieron tielle ja muutti Suomensodan temmeltäessä yhden pitäjän pohjoisemmaksi, Kalajoen kappelin Evijärvelle, **Liisa-**muorin kotiin, Huhtalaan, Vaasan ja Oulun läänin rajalla. Siellä oli hyvä ja pukille siunaantui viisi potraa poikaa.

Pojista yksi oli **Antti-**pukki ja Antilla monta poikaa, jotka menivät aikuisina **Trumpin** maahan, U.S.A:han. Paitsi **Juho-**pukki, joka viljeli maata ja jolta tyt-täriä ja poikia karkasi ainakin viisi meren taakse Canadaan. Taas **Ville-**pukki jäi viljelemään maata ja hänen lapsista vain kolme karkasi meren taakse.

Kuvan pukki onkin hänen lapsiaan, ja heistä kaikkein nuorin!

kirjoitti Vinski jouluna 2020

Eräs mennyt joulu ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄ ❄

On joulu v. 1942, jouluaattona käy pääl-likkö poikia tervehtimässä toivottaen oikein hyvää ja rauhallista joulua. Hän lähtee sitten kohti komentopaikkaansa, viettämään omaa aattoiltaan. Ja meidän aattoilta alkaa, vartio vaihtuu ”monttuun” ja kamiina hehkuu lämpöään korsunnurkassa, jossa kamiinan päällä kymmenkunta mustaa pakkaa täynnä vettä kiehumassa ja odottamassa kahviannostaan, oikeata kahvia nyt, onhan joulu ja juhla meilläkin. Ilta kuluu, monta hiljaista ajatusta jokaisen mielessä, näkyy, että ajatellaan kotia, heitä, jotka ovat meitä paketilla tänne muistaneet. Siinä hän se vierähtää aattoilta yöksi, keskiyöllä kuuluu jokunen laukaus kaukaa, menemme juoksuhaetaan, siellä vartiomies hyräilee: ”Jouluyö, juhlayö...”, huomaa meidät ja virkkaa: ”Naapuri vaan tervehti meitä.”

Yö on vierähtänyt jouluaamuksi, aamuksi, jolloin lomani alkaa... Matkustan kohti kotia, kohti kaivattua Kannasta. Ei ole epäilystäkään, että voisi olla parempaa joululahjaa kuin tämä ”lomallittera” taskussani. Mutta en ehdi pyhänä kotiin, vaan olen matkalla kaksi päivää. Silti ajatus on keveä ja mieleen tulee laulun säkeet: ”Mieli hellä on ihmisellä, kun joulu on”. Autokolonna lähtee liikkeelle,

se on täynnä yhtä iloisia lomalaisia, on joulu ja loma, loma...

Saavumme asemalle varhain tapanin-päivän aamuna, on odotettava jonkin aikaa junan lähtöä, se odotus tuntuu loputtoman pitkältä, aivan tuntuu, ettei odotuksesta loppua tulekaan, mutta lähteehän se juna viimein. Matka kotia kohti on alkanut ja mieleen tulee tuhansittain kysymyksiä, miten on kotiväen joulu mennyt, olikohan pukki käynyt siellä aattoiltana, olivatkohan korttiannokset riittäneet jouluvehnaisiin, ovatkohan saaneet mistään kynttilöitä, ovatkohan päässeet joulukirkkoon? Kysymyksiä vaikka millä mitalla ajatusta halkomassa. Joulukirkkoon ajatuksen pysähtyvät - ei ole kirkkoa, kotikirkkomme Johanneksen kaunis kirkko on rauniokasa, kun talvisodan jälkeen ensi kerran sain käydä Johanneksessa. Ja siitä ne ajatukset taas alkoivat pyöriä entisten joulujen ympärillä, muistui mieleen jouluaatot ennen kotona, jouluaamun kirkkomatkat hevosien reessä, kulkuset kilisivät ja helkkyivät.

Nyt on toisin. Olen matkalla lomalle, kotiin. Seudulle, joka on kärsinyt yllään sodan kirot, ja alkaa elää uudestaan, nousta tuhkaista. Matkustan, yritän olla ajattelematta mitään, koetan torkkua

vaunun penkillä, olen torkahtanutkin. En tiedä, kuinka kauan, kun herään, olemme lähellä Viipuria. En tiedä, miten matkani jatkuu sieltä, junayhteys Johanneksen on huono, kulkuvuorot ovat harvat. Saan kuitenkin tietää, että autoliikenne Koivistolle on jonkinlainen, ja niin saan autoon paikan. Pian olemme Suurenmäen päällä, jään autosta, nostan repun olkapäälleni ja katselen hetken ympärilläni, tämä tie tässä on vienyt monet, lukemattomat kerrat pitäjän asukkaat täältä päin kirkkoon jouluaamuna. Miten lie tänä jouluna ollut. Ehkä harmaapäiset ovat löytäneet joulukirkon nytkin ”kirkonkorvikkeesta”. Kumma, en saa ajatuksiani pois joulun ja joulukirkon ympäriltä. Alan astella mietteläänä kohti kotikylääni. Toivon, että heillä kotona on ollut joulujuhla, joulu, vaikka puutteellinenkin, mutta kuitenkin oikea joulu. Pääsen kotiin, arksen harmaana sotilana, mutta joulun jälkeisetkin päivät tuovat minulle joulumielen, kuulen, kaikki on hyvin- on oltu joulukirkossakin.

– O.H. –

Joulukuun Johannekselainen v.1960

Riisiä –vai sittenkin ohraa joulupuuroon?

Olen tottunut joka jouluaattoamuna hämmentelemään noin tunnin ajan riisipuuroa perheelleni. Vielä lasten lennettyä pesästä sama on jatkunut, ja aina muutama puurovieras on tullut paikalle ennen joulurauhanjulistusta. Näin on useimmissa suomalaisperheissä. Riisipuuroa kokoonnutaan nauttimaan kanelilla ja sokerilla maustettuna tai lumukeiton kanssa. Laatikot, kinkut ja rosollit on nautittu vasta illemmalla. Tosiasiassa nettitietojen mukaan vielä 1900-luvun alussa joulupuuro keitettiin ohraa. Vasta 1930-luvulla riisi tuli muotiin.

Miksi Aasiasta asti tuotettava riisi voitti kotimaisen ohran? Joulupöytäähän haluttiin jotain tavallista arkiruokaa parempaa, saihan jouluna herkutella koko vuoden edestä. Ensin varakkaammat perheet valitsivat riisin, sitten koko kansa halusi jouluna valkoista riisipuuroa lautaselleen.

Riisi on Aasiassa perusruokaa, jokseenkin suomalaisten perunaa vastaavaa. Ravintoarvoiltaan riisi on kuitenkin mitätöntä. Meillä riisi ja makaroni ovat vähitellen syrjäyttäneet terveellisemmän perunan arkiruokailussa. Lapsuudesta muistan äidin hauduttaneen ohrapuuroa kokonaisista ohrasuurimoista. Se oli pehmeää ja voisilmän kanssa ”ruokaisaa”.

Jos riisi oli ennen eksoottista ruokaa, nykyään ohran voisi nostaa eksoottiseksi joulupuuron raaka-aineeksi. Sitä ei tarvitse tuottaa toiselta puolelta maapalloa. Hiilijalanjälki pienenee.

Maitoon keitettävä riisipuuro palaa helposti pohjaan, joten emännän on istuttava tiiviisti kattilan vieressä keitosta hämmentämässä. Ohrapuuro valmistuu samalla tavalla. Jos ei osta kokonaisia ohrasuurimoita, rikutut suurimot kypsyvät yhtä nopeasti kuin riisi. Vajaassa tunnissa esikypsytyt suurimot valmistuvat puuroksi. Helpolla pääsee, jos hauduttaa ohrapuuron uunissa; tällöin kokonaisetkin suurimot pehmenevät miellyttäväksi ja hyvänmakuisiksi joulupuuroiksi. Joskus olen kokeillut karjalanpiirakan täytteeksi ohraa. Maku on juurevampi, riisipiirakka kevyemmän makuinen. Nyt minulla on vielä aikaa miettiä, kokeilisinko tänä jouluna ohrapuuroa. Sitä paitsi mantelin voi piilottaa ohrapuuroon samalla tavalla kuin riisipuuroonkin.

Makoisaa joulua!

– Kaija Sipilä –

Joulutonttu
Hipsuttaa ja tipsuttaa,
mikä mahtaa olla?
Varovasti sipsuttaa
kuistin permannolla.

Hiipii luokse ikkunan,
sieltä sisään kurkkaa,
kun mä siihen katsahdan,
jo kiertää, tuvan nurkkaa.

Luulen, että arvaan ken,
siellä tassuttaapi.
Toivon, että näen sen,
kunhan joulu saapi.

– Jaakko Reponen –
Johannekselainen nro 7 v. 1950

Joulukellot
Joulukellot soittaa,
rauhaa päälle maan.
Pimeyden voittaa,
valo tullessaan.

Joulukellot rauhaa,
soikaa mulle ain',
Että ois' tyynyt, lauhaa,
myös mun rinnassain.

Joulukellot helääh,
riemusanomaa,
Jeesus syntyi, elääh,
kaikki kiittää saa!

– Raija Reponen –
Johannekselainen nro. 7 v. 1950

Kattavaa isännöintipalvelua Turun alueella

Turun talousalueen suurimpana yksityisenä isännöitsijätöimistönä olemme tarjonneet kokonaisvaltaisia isännöintipalveluita jo yli 50 vuoden ajan. Se on luonut näkemyksen siitä, miten isännöintialan ammattilaisen tulee toimia.

Varsinais-Suomen Isännöintitalo Oy on auktorisoitu ja ISA ry:n auditoima, työntekijöidensä omistama isännöitsijätöimisto.

Kaipaako taloyhtiönne ammattitaitoisen ja osaavan isännöitsijätöimistön palveluita? **Ota meihin yhteyttä!**

Olette lämpimästi tervetulleita tutustumaan toimistoomme!

V-S Isännöintitalo Oy

Ari Kesäläinen, Toimitusjohtaja, RI (YAMK), AIT, ISA
p. 020 722 9944, 0400 523 194
Maariankatu 4 C, 20100 Turku
ari.kesalainen@isannointitalo.fi

www.isannointitalo.fi

POP Pankki
KAARINA | PIKKIÖ

TOIVOTTAA HYVÄÄ JOULUA!

*Toivotamme
johannekselaisille
Hyvää Joulua
ja
Uutta Vuotta
2021*

VISTAMATKAT
MATKATOIMISTO
PAIMIO, VISTANTIE 24, PUH. 477 5600, FAX. 477 5614

MAAHOVI OY
Kristian Hovi
050-60511

Autokorjaamo Testipiste oy
Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

TOYOTA
autokorjaamo m.hiiri
testipiste

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

**kahvila
Pirskatin väki**
toivottaa onnellista Joulua
kaikelle kansalle!

**Hadvalantie 9 Piikkiö
0405291840**

Kuva: Heli Sirkesalo

Graafinen suunnittelu
Kuvitusprojektit
Esitteet, lehdet
Mainokset
Messuosastot
Verkkosivut

.....

esahaltia.fi

Kuvitus: Heli Sirkesalo

Joulutervehdykset

Espoo
Helge Toivonen Satukuja 1 F 32

Hanko
Ritva ja Taavi Kosonen Oravapolku 7

Helsinki
Aurora, Anders ja Helena Aejmelaesus
Pekka Haltia, Mirva Haltia-Holmberg
ja Klas Holmberg

Joensuu
Anja ja Ilkka Reponen Siltakatu 24 A 6

Kaarina
Yrjö Ahjosaari Isännänkatu 1 B 12
Pirjo Amper
Juhani Haltia perheineen
Lasse Karhu Kultarinnankatu 2 Piispanristi
Riitta, Airi ja Matti Kukkonen

Kouvola
Lauri Vyyryläinen Jukolantie 1 C 20

Littoinen
Liisa Katajainen Hahtuvakatu 10
Arto Kesäläinen Lankakatu 11
Hannu Skyttä Raadelmantie 313
Littoisten Karjalaiset ry.

Masku
Anneli ja Paavo Hirvi Lehtitie 17

Nousiainen
Sirpa ja Hannu

Oulu
Salme Haltia

Paimio
Marja ja Jaakko Alhokankare Teerlakiantie 14
Marjatta Haltia
Jouko Hörmkö Preitiläntie 167
Hannele ja Ismo Kajander
Helena Reponen & Mikko Järvinen

Paimio
Terhi Reponen
Tuomo ja Helena Reponen perheineen
Matti Ruohonen Puolukkatie 1 A 4

Pertteli
Hilkka ja Hannu Kaukonen

Piikkiö
Aila ja Hannu Lenkkeri Liedontie 53
Pirkko ja Viljo Mäki
Vesa Mäki perheineen
Sari Mäki ja Atle Larsen

Pertteli
Hilkka ja Hannu Kaukonen

Pori
Eira ja Matti Laiho Hyvelänraitti 198

Savonlinna
Tapio ja Auli Sinkkonen

Turku
Hannele Hentula
Taimi Pentti Hovioikeudenkatu 3
Hannu Sinkkonen Välskärinkatu 16
Helvi Sinkkonen Välskärinkatu 7

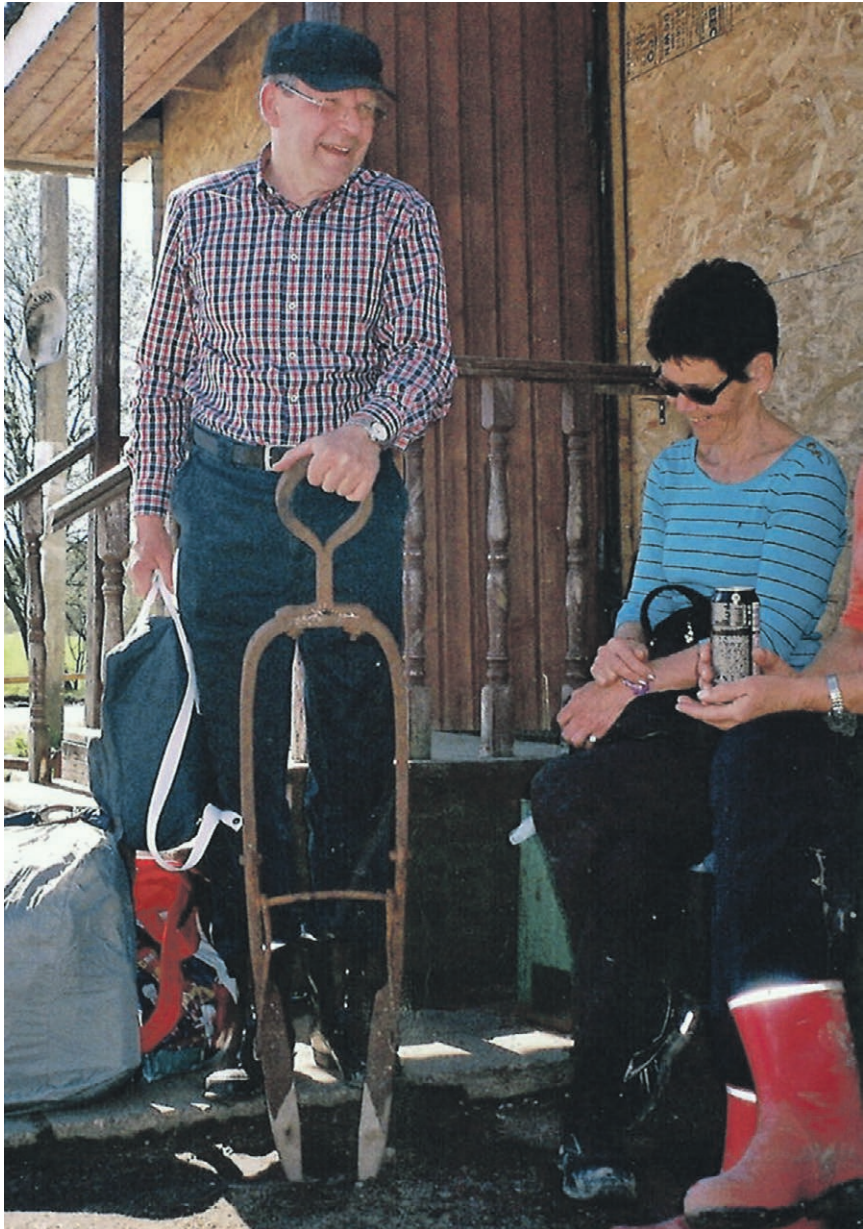
Ulkomaat
Kaikille sukulaisille, ystäville ja lukijoille toivottavat
Hyvää Joulua ja Onnekasta Uutta Vuotta 2021
Kristina ja Asko Kesäläinen
Almuñecarista Espanjasta

Tarja ja Edward Bennett, Worksop GB
Leena (s. Kosonen) ja Leif Johansson, Ruotsi
Boris ja Ljuba, Johannes

★ ★ ★ ★ ★
Hankalan ja Pukin koulupiiriläiset
Johannes-Seuran johtokunta
Lehtitoimikunta

Kuvamuisto Kaijalasta

Seppä-Ilmarin poika, eli meidän monen tuntema **Leevi Hörkkö** toimitti Johannekselaisen toimitukseen valokuvan vuonna 2014 tehdyltä kotiseutumatkaltamme Kaijalan Kakisaareen. Tällä reissulla kotipaikan löytäminen

risukosta ilman Leevin apua olisi ollut mahdotonta. Lopulta löysimme kotikoivusta laatan, jonka olin aikanaan kiinnittänyt isäni **Pellervon (Japon)** ja veljeni **Henrin** kanssa. Tällaisen Serkkumatka-laatan olemme kiinnit-

täneet myöhemmin jokaisella matkallamme. Käyntiin Kakisaareen kuuluu myös alkuaan Kaijalasta evakomatkalta tuodusta leipäjuuresta **Pirjo Hörkön** leipoman eväslimpun syönti asiaan kuuluvine lisukkeineen. Käynti kotipihalla on aina koskettava hetki, olemmehan me jälkipolvet nyt aikuisina vanhempiemme tutuissa maisemissa. Paluumatkalla poikkesimme serkkuni **Juhani Hörkön** kanssa **Emil Hännisen** pihalle, josta löysimme saunan raunioilta kuvan ”atran”. Tämän hevostyökälun raahaaminen helteessä kilometrien matkan Kaijalan Osuuskaupalle, jossa kuva on otettu, säilyy kyllä muistoissani. (Onkohan kuvassa oleva serkkuni **Pirkko-Liisa Mildh** hieman huvittunut touhuistani?) Toin tarvekalun muistoksi tuolloin sukumme vanhimmalle, Emil Hännisen pojalle **Oivalle** Perniöön. Näitä serkkumatkoja olemme tehneet viime vuosina useampia ja odotamme seuraavaa matkaa taas joukolla.

Jouluisin terveisin:

– **Hannu-Pekka** –

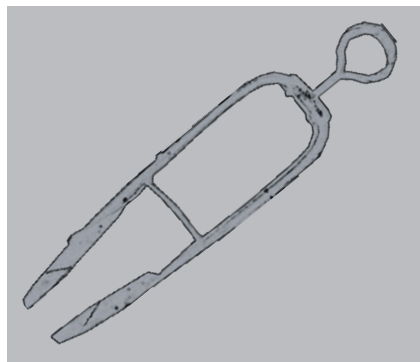
Pellervo (Japo) ja

Terttu Hännisen poika

Atra eli hankoaura

Atra eli hankoaura on suurimpaan osaan maatamme levinnyt auratyppi, joka on saanut nimensä kaksiaaraisesta l. -saaraisesta kynninpuustaan. Päätyypit: hämäläis-satakuntalainen, jossa aisojen tyvet muodostavat kädensijan l. kurjen, sekä karjalais-savolais-pohjoissuomalainen, jossa kurkena on kaareva poikkipuu, sarvikko. Kynsien väliin voidaan tarvittaessa kiinnittää raudasta tehty lastamainen luotin l. luotikainen (ruotikainen), joka kääntää maan jommallekummalle puolen.

(Lähde: Toivo Vuorela, Kansanperinteen sanakirja)

Rakkaudesta taiteeseen

Viipurin Taiteenystävät ry järjestää 130 vuoden juhlanäyttelyn Lappeenrannan taidemuseossa 12.12.2020 – 28.2.2021. Tämä oli tilanne lehtemme taittovaiheessa, mutta epidemiatilanteen mahdollisia muutosvaikutuksia tai rajoituksia kannattaa seurata.

Viipurin Taiteenystävät on aktiivinen ja aikaansaava yhdistys. Se on koko toimintansa ajan hankkinut taidetta kokoelmiinsa ja Viipurin taidemuseo rakennettiin yhdistyksen aloitteesta vuonna 1930. Taidemuseon tarina jäi lyhyeksi ja suuri osa kokoelmasta saatiin pelastettua sodan jaloista vuonna syksyllä 1939 manner-Suomeen. Sille tielle jäätin. Nyt Viipurin Taiteenystävien kokoelman teoksia on sekä Hämeenlinnan ja Lappeenrannan taidemuseoissa aktiivisessa käytössä.

Yhdistys perustettiin vuonna 1890 edistämään kuvataiteita. Jo seuraavan vuoden aikana yhdistys käynnisti Viipurin piirustuskoulun toiminnan. Koulun alkukauden oppilaita olivat mm. **Uno Ullberg** ja **Hugo Simberg**. Myöhemmin Simberg toimi myös opettajana piirustuskoulussa yhden lukuvuoden ajan. Koulun pitkäaikaisin johtaja ja opettaja oli **Rurik Lindquist** 1900-1940. Hänen aikanaan Viipuri nousi Suomen kolmanneksi taideopinto-kaupungiksi Helsingin ja Turun rinnalle. Taidehankintoja tekivät sekä yhdistys että Viipurin kaupunki. Ensimmäiset kaupungin ostot olivat **Albert Edelfeltin** **Larin Paraske** ja **Berndt Lindholmin** Ilta metsässä. Vuonna 1900 perustettiin yhdistyksen oma rahasto taidekokoelman kartuttamista varten.

Ajatus ja toive taidemuseosta oli jatkuvasti esillä Viipurin Taiteenystävien piirissä. Kaupunginvaltuusto teki yhdistyksen ehdotuksen pohjalta vuonna 1928 päätöksen taidemuseon ja piirustuskoulun yhteisestä uudisrakennuksesta. Rakennuksen suunnitteli silloinen VTY:n sihteeri **Uno Ullberg** ja se avattiin lokakuussa 1930 Pantzarlahden bastionilla. Museoon siirrettiin raatihuoneelta Viipurin kaupungin taidekokoelma, **Wilhelm Gromm**in lahjoituskokoelma ja Viipurin Taiteenystävien kokoelma. VTY:n taidekoulu sai käyttöönsä toisen

siiven klassistisesta rakennuksesta. Uusissa tiloissa saatiin toimia vain vajaat kymmenen vuotta, sillä Viipurin taidemuseon ja taidekoulun toiminta loppui sodan vuoksi syksyllä 1939. Kokoelmien teokset evakoiitiin jo loppusyksystä sodan alta turvaan.

Sotavuosien ajan yhdistyksen teokset olivat varastoituna Rautalamilla Peuran museossa. 1950-luvun alussa perustetut Lahden ja Hämeenlinnan taidemuseot saivat kumpikin talletuksia Viipurin taidemuseossa olleista kokoelmista. Historiallisen museon kokoelmat sijoitettiin Lahteen. Viipurin Taiteenystävien teokset sijoitettiin Hämeenlinnaan. Yhdistys halusi 1980-luvun puolivälissä siirtää osan Hämeenlinnassa olevista teoksistaan Etelä-Karjalan taidemuseoon (nyk. Lappeenrannan taidemuseo). Yhdistyksen ja Hämeenlinnan kaupungin näkemykset talletuksen pysyvyydestä erosivat toisistaan ja asiaa käsiteltiin vuosia eri oikeusasteissa. Korkeimman oikeuden päätöksen mukaan yhdistyksellä on hallintaoikeus omistamiinsa teoksiin. Näin ollen yhdistys siirsi 24 kokoelmateosta Lappeenrantaan vuonna 1990. Hämeenlinnan taidemuseossa on talletettuna 47 teosta. Sodan jälkeen kerättyjä taideteoksia talletettiin Lappeenrantaan jo 1980-luvun alussa. Viipurin Taiteenystävät ry on edelleen aktiivinen yhdistys ja hankkii taidetta kokoelmaan, joka on taidehistoriallisesti merkittävä. Siinä on edustettuna kotimaisia kuvataiteen mestareita. Tunnettuja Lappeenrannassa olevia teoksia on lukuisia, esimerkiksi oheisessa kuvassa nähtävä **Tyko Sallisen** St.Malo vuodelta 1914. Muita erityisen mainittavia ovat **Victor Westerholmin** Kymijoki vuodelta 1902 ja **Pekka Halosen** Koski ja Maisema Laatokalta 1900-luvun alusta. Lappeenrannan taidemuseossa on kaikkiaan 102 maalausta ja grafiikkateosta. Painopiste on vanhemmassa suomalaisessa maalaustaiteessa.

Maailmansota jatkui

Tapahtumia Suomessa ja maailmalla 9.8.–31.12.1940 (Laatinut P. K.)

- 8.8. Saksalaiset aloittavat ”taistelun Englannista” kaksi kuukautta jatkuvalla ilmasodalla
- 9.8. Korvauslaki talvisodan menetyksistä, mutta korvauksia karjalaisille ei välirauhan aikana makseta
- 14.8. Göring esittää Saksan korkeimpien sotilasviranomaisten tapaamisessa Hitlerin toivovan ”nopeita ja suuria hankintoja Suomeen, koska hän ei halua antaa Suomea venäläisten valtaan”
- 17.8. Eversti Joseph Veltjens saapuu Göringin kuriirina Suomeen pyytämään lupaa Saksan Pohjois-Norjassa olevien joukkojen kauttakuljetukseen Suomen halki, mihin Suomi viipymättä myöntyy. Veltjens myös ilmoittaa Saksan toimittavan aseita Suomelle
- 18.8. Ryti vakuuttelee radiopuheessaan Suomen ja Neuvostoliiton suhteiden rauhanomaisuutta ja ”myönsi Moskovan rauhansopimuksen lopulliseksi”
- 20.8. Churchill alahuoneessa: ”Koskaan aikaisemmin eivät ihmisten sotien historiassa niin monet ole olleet niin paljon velkaa niin harvoille.” Harvat ovat maan pelastaneita R.A.F:n hävittäjälentäjiä
- 25.8. Brittien ensimmäinen ilmahyökkäys Berliiniin
- 4.10. Karjalaisen siirtoväen sijoitussuunnitelma vahvistetaan
- 28.10. Italia hyökkää Albaniasta käsin Kreikkaan. Hyökkäys epäonnistuu
- 12-14.11. Molotov Berliinissä ottamassa selvää, päteekö elokuussa 1939 solmittu sopimus edelleen Suomen osalta. Neuvotteluissa Hitler asettaa ”sateenvarjonsa” Suomen ylle
- 27.11. Presidentti Kyösti Kallio pyytää eroa terveydellisiin syihin vedoten, uudeksi presidentiksi valitaan Risto Ryti
- 18.12. Marsalkka Göring vastaanottaa kenraali Paavo Talvelan, joka sanoissaan viittasi talvisodan rauhaan ja sanoi sodan päättyneen ”ei vähiten” sen neuvon ansiosta, jonka Göring oli antanut Suomelle ministeri Kivimäen kautta
- 29.12. Presidentti Rooseveltin radiopuhe: Akselin (Saksa ja Italia) voitto uhkaa myös Yhdysvaltoja, sillä jos Englanti kukistuu, tulevat akseli ja Japani hallitsemaan meriä ja neljää maanosaa

Kolmen vuosisadan vanhemmat

Lapsuuden perheeni muodostui äidistä, isästä ja veljistä. Minulla on kaksi mummoa ja kaksi vaaria. Isälläni oli kaksi mummoa ja kaksi vaaria, samoin äidilläni. Minulla on siis neljä isomummoa ja neljä isovaaria. Suku kasvaa nopeasti taaksepäin mentäessä. Tätejä, setiä, serkkuja ja pikkuserkkuja riittää.

Tässä muutama vuosi sitten jäätyäni eläkkeelle tein itselleni sukupuun vanhojen netissä olevien kirkonkirjojen tietojen perusteella. Hämäläisen isoisäni **Kalle Laakson** sukuseura on tehnyt ainakin kolme sukukirjaa, joten niillä tiedoilla pääsee 1400-luvulle. Sukulaisia on tuhansia. Kalle-vaarini isä **Vilho** oli muuttanut sukunimensä **Kirviäisen** Laaksoksi, kun hänestä tuli rautatieläinen. Hän murskaantui Messukylän asemalla junan alle viime vuosisadan alkupuolella, asemamies kun oli. Poikansa jatkoivat isänsä jalanjäljissä rautatieläisinä. **Vihtori** jäi Tampereelle ja Kalle muutti Orivedelle ja myöhemmin Seinäjoelle ja Vilppulaan. Kolmas veljeksistä, Vilho oli Tampereella kisällinä puusepänerveistä ja opiskeli sorvarimestariksi Leipzigin Saksassa. Se oli uutta silloin. Veljekset perustivat vuonna 1903 Tampereelle yrityksen, joka sorvasi ja teki sateenvarjoja, kävelykkepejä ja kahvinpaahittimen varsia. He laajensivat myymälöitä ja varastoja Pietariin ja Moskovaan. Aika ei kuitenkaan ollut otollinen, tuli ensimmäinen maailmansota. Maailma kuohui ja varastot jäivät Venäjälle.

Muuramen Tuolitehdas valmisti huonekaluja. Äiti kertoi, että heillä oli Riionsaarella, Koivuniemessä uniikki Aino-kalusto. Mitä siihen kuului, emme koskaan käyneet sitä läpi. Laaksojen yritys joutui pankin haltuun ja 1928 myytiin uudelle omistajalle.

Mummoni **Hilda Lempiäinen** oli maitokaupan myyjä Viipurissa pitemmän aikaa, kunnes hän muutti virallisesti huthikuun alussa vuonna 1905 Johanneksesta Orivedelle asemaravintolan pitäjäksi ja siellä hän kohtasi vaarini, asemamies Kalle Laakson, joka sitten Seinäjoella asuessaan opiskeli konduktööriksi.

Rautatieläisinä he saivat matkustaa ilmaiseksi junalla. Hilda matkusti keväällä perheineen junalla Orivedeltä Johannekseen ja Johanneksessa Vaahtolassa Riikosen rannasta veneellä Riionsaareen. Kesällä kasvatettiin talven vihannekset, poimittiin marjat ja keitettiin hillot. **Hanna**-täti kuljetti ja hoiti 9-vuotiaana lehmän saareen Seinäjoelta rautateitse. Kai siinä oli tutut konduktöörit perään katsomassa ja kummit saareen lehmää saattamassa, mutta pikkusisaret saivat tuoretta maitoa. Uitettiin kohan lehmä veneen perässä salmen yli? Ei siinä oikein tainnut muuta mahdollisuutta olla.

Hilda-mummoni oli kotoisin Johanneksen Riionsaaresta. Kirkonkirjat kertovat, että Hildan isoisän äidin, vai pitäisikö tässä puhua äijästä, vaikka se ei tunnu minusta luontealta ja kunniottavalta, suku oli tullut Riionsaareen 1700-luvulla. Silloin elettiin Isonvihan aikaa ja Viipuri oli hävitetty aika pahasti. Tämä perhe oli ilmeisesti saksalaista hansakansaa. Esi-isä oli laivanrakennusmestari **Johan Stadig**, myöhemmin **Stade**, syntynyt noin 1677. Hän kuoli 75-vuotiaana Riionsaarella.

Ja jos oli käsityöläismestari, oli pitänyt käydä pitkä oppipoikavaihe eli kisälivaihe läpi. Sitä ei tiedetä, mistä kaukaa esi-isä oli kotoisin. Muistan nähneeni, että Säkkijärven kirkonkirjoissa joku saman sukunimen omaava oli tullut sinne Riiasta. Esi-isältäni puuttuu kirkonkirjoissa isän nimi ja syntymäpaikka. Jos ne joskus ovat olleetkin, niin nyt ne ovat hävinneet iäksi.

Mielikuvitukseni jyllää, enkä voi sivuuttaa **Pietari Suuren** laivaprojektia Nevan rannoilla samoihin aikoihin.

Pikonniemessä katse Riionsaareen päin vuosi 1998. >

Kalle Laakso ja Hilda Lempiäinen. Olisiko Hanna-täti ottanut kuvan vanhemmistaan Kallen täyttäessä 50 vuotta vuonna 1928 Seinäjoella.

Myös riionsaarelaisen **Elsa**-tädin kirjoitus Stade nimisestä kotikaupungista Hampurin lähellä, Elbe-joen varrella kiehtoo minua. Ihan kuvioon sopsis! Ruotsi hallitsi suurvaltakaudellaan Saksan jokien suita 1600-luvulla ja keräsi sieltä veroa ennen kolmekymmenvuotista sota. Mietin, montako sukupolvea tarvittiin siihen, että sukumme saapui Johannekseen? He saattoivat asua josain Itämeren hansakaupungissa, ja sitten muuttaa toiseen hansakaupunkiin. Seuraava sukupolvi jatkoi muuttamista ja Viipuri oli Suomenlahden pohjukassa pohjoisin kaupunki. Suomenlahden etelärannalla olivat Narva ja Tallinna. Itämeren rannalla Riiga ja Königsberg ja Danzig ja muut.

Ensimmäisen Riionsaareen asettuneen perheen jäsenet tai ainakin jotkut heistä osasivat venäjää ja saksaa ja he

osasivat lukea ja laskea. He rakensivat talonsa Niemeen. Meren kanssa oltiin koko ajan tekemisissä, saarella kun oltiin. Huunolan ja Riionsaaren välillä täytyi olla syvä väylä, koska siellä kulki laivoja ja sinne hukkui ihmisiä pistäytyessään kylässä saaresta saareen. Vuosikymmenten aikana suku kasvoi. Saari jaettiin lastenlasten tai lastenlastenlasten toimesta kahteen isompaan (Niemeen ja Mäkelään) osaan ja sitten pienempiin. Saarelaiset tunsivat sukulaisuutensa, vaikka välistä se taisi olla vaikea myöntää. Saarella asui kuitenkin muitakin johannekselaisia, renkejä ja piikoja, mutta myös laivaväkeä.

Jossakin Vaahtolan puoleisella rannalla, saaren kainalossa oli vanha laivojen telakka- ja talvehtimispaikka, Potsoina. Hilda-mummo oli pikkutyttöinä poiminut vadelmia niiltä paikoilta,

Kalle, Hanna, Aino ja Hilda Riionsaarella pari vuotta myöhemmin, jolloin he jo suunnittelivat muuttavansa talveksikin sinne. Aino siirtyisi kouluun Vaahtolaan. Ystäviä ja koulukavereita ja sukulaisia hänellä jo olikin Riionsaarella.

äitini kertoi. Hilda-mummo oli syntynyt 1883, joten ne samat vadelmat kasvoivat joskus edellisvuosisadan viimeisellä kymmenellä. Potsoina oli pienemmällä saarella Riionsaaren edessä. Marjaan mennessä piti soutaa veneellä Lehmijuomaa pitkin, vetää vene maihin ja kävellä metsän läpi saaren toiselle puolelle. Telakka, joka toimi 1900-luvulla, sijaitsi pääsaarella lähempänä Kaljusen mäkeä ja Riviniemeä, vastapäätä Vaahtolaa.

Johan Stadig poikineen ja pojanpoikineen rakensi todennäköisesti laivan. Minkälaisen, siitä ei ole tietoa, mutta kävivät ilmeisesti kauppaa meren yli. Valtiopäivät 1765-1766 antoivat luvan talonpoikaipurjehdukselle. Kuinka monta laivaa Potsoinassa rakennettiin ei ole tietoa, mutta merenkulku kiinnosti sukupolvesta toiseen. Johanin pojan-

pojan **Israel Hindrikinpojan Sophia** tyttären pojan **Joackimin** kerrotaan olleen kapteeni. Arvelen hänen käyneen jonkinlaista merenkulun koulua, mutta missä, en tiedä. **Joachim Lembiäinen** syntyi 1807 ja kuoli 1861, 54-vuotiaana.

Hilda-mummoni **Pietari**-vaari oli haaveillut merikapteenin urasta, mutta se oli katkennut huonoon näköön tai huonoon kuuloon. Vaarin veli **Joackim**, joka oli parikymmentä vuotta vanhempi, oli kapteeni ja hänen laivansa kävi aina Englannin kanaalissa asti. Miehistössä Pietari-vaari muiden mukana. Toivat jostain suuresta kaupungista sormuksia muistoksi naisväelle. Hildan **Liisa**-mummo sai vihreäkivisen verikivisormuksen. (Jatkuu)

- Tuula Costiander -

Karjalaisen Nuorisoliiton tarinahaaste

#MinunJuureni kertovat tarinaa

Mistä olen kotoisin?

Mistä sukuni tulee?

Mitä juureni kertovat minusta?

Nyt kerätään tarinoita!

Meistä jokainen on jostain kotoisin. Sukujuuremme ovat syvällä kotiseudun mullassa vaikka elämä olisi kuljettanut kauaksikin kotoa. Vaikka kotiseutu on voinut jäädä rajan taakse, se elää silti vahvana suvun muistoissa ja tarinoissa.

#MinunJuureni -sarja vie meidät muistojen ja omakohtaisten kokemusten mukana takaisin esivanhempien kotikonnuille. Sarjassa esitellään karjalaisia pitäjää niiden asukkaiden ja jälkipolvien tarinoiden kautta. Kutsumme tarinankertojiksi henkilöitä, joiden juuret juontavat luovutetun Karjalan alueelle. Kunkin pitäjän kohdalla nostamme pitäjän esittelyn oheen tarinan nuoren polven karjalaiselta, jolla on juuret kyseisessä pitäjässä.

#MinunJuureni on Karjalaisen Nuorisoliiton ja Karjalaisten Pitäjäyhdistysten Liiton yhteinen verkkohanke, jossa levitetään tietoutta karjalaisista pitäjistä ja kannustetaan omien juurien tuntemiseen. Hankkeen aikana järjestetään myös pitäjaseuroille suunnattuja Tarinoilla toimintaa -koulutuksia tarinallistamisesta ja tarinoiden hyödyntämisestä yhdistysten näkyvyyden ja toiminnan kehittämisessä.

Tarinoita julkaistaan Karjalaisen Nuorisoliiton verkkosivuilla vuoden 2021 aikana. Voit myös jakaa tarinasi sosiaalisessa mediassa tunnisteella #minunjuureni.

Kuva: Museovirasto / Pekka Kyytinen

OSALLISTUMISOHJEET

Pitäjäseuralle

Toimittakaa lyhyt esittelyteksti omasta pitäjästänne, mieluiten tarinan muodossa. Emme pyydä faktoja, vaan haluamme kuulla tarinoita Sakkolan porsaista, Kirvun huopatoissa ja Käkisalmen markkinoista. Tekstin pituudelle ei ole asetettu rajoitusta; tarvittaessa voimme lyhentää ja muokata tekstejä. Esittelyn pohjana voidaan myös käyttää Matka Karjalaan -peliin tuotettuja pitäjäesittelytekstejä.

Tarinankertojalle

1. Esittely ja valokuva

Kerro nimesi, asuinpaikkasi ja ikäsi. Missä Karjalan pitäjässä juuresi ovat ja mitä kautta sinä liityt kyseiseen pitäjään? Keitä esivanhempasi olivat ja missä he asuivat? Jos tiedät kylän nimen, kerro sekin. Liitä mukaan valokuva itsestäsi. Jos kuvassa on muita, pyydä heiltä lupa julkaisuun.

2. Kerro oma kotiseututarinasi

Kerro sukuusi liittyvä tarina. Tyyli on vapaa. Tarina voi olla pitkä tai lyhyt – kunhan se kertoo suvustasi ja on sinulle tärkeä. Tarkoituksena on, että oma äänesi pääsee esille sellaisena kuin se on. Toiveenamme on saada mahdollisimman erilaisia tarinoita: hauskoja, liikuttavia, tunteellisia. Sinun tarinasi. Halutessasi voit lähettää tarinasi videona tai äänitteenä.

Voit pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Millä tavoin pitäjään liittyvä esivanhempani on minulle ja suvulleni merkityksellinen?
- Mitä tarinoita Karjalasta olen kuullut joko hänen tai muiden kertomana?
- Mitä ajatuksia karjalaiset juureni minussa herättävät?
- Oletko joskus vierailut sukusi kotiseudulla? Mitä kokemuksia siihen liittyi?

Tarinat toimitetaan sähköpostitse osoitteeseen toimisto@karjalainennuorisoliitto.fi

Lisätietoja: Karjalaisen Nuorisoliiton toimisto, puh. 045 866 0494, toimisto@karjalainennuorisoliitto.fi

Karjalainen Nuorisoliitto

Muistojen joulu

Kun hämärtää joululta niin silloin muistojen silta vie meidät Karjalaan kotikirkkoon laulamaan.

Se hetki on meille pyhä kun soivat sävelet yhä ylitse maisen rajan luo rakkaan entisen ajan.

Kun kynttiläin liekit loistaa ne viestiä meille toistaa ei muistoja meiltä viedä voi jouluvirsi kun mielessä soi.

Kun muistojen polkua astelet ja sen kyynelilläsi kastelet se sinulle rakkain polku lie joka Johanneksen kirkkoon vie.

– Seija Kaiti –

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoimena: keskiviikkoisin klo 12-17 sekä kuukauden ensimmäisenä

ja kolmantena arkilauantaina klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Sari Scimone, Kaija Sipilä,

Heli Sirkasalo ja päätoimittaja.

Lehden toimittajat:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu,

palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2021:

Vuosikerta (9 lehteä) 35 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 40 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi

julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen

jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan,

muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti

ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta

sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään

ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy

Ruokamuistoja Karjalasta

Ruokamuistoja Karjalasta –teos julkistettiin marraskuussa

Kirjassa on ohjeita keitoista, alku-, pää- ja jälkiruoista sekä leivonnaisista, joita on valmistettu niin tavallisissa perheissä kuin hienostoravintoloissakin Karjalassa. Jokaisen osion alussa on kirjan tekijän, keittiömestari Aira Viitaniemen makumuistoja. Reseptit ovat hänen ja kuvat on ottanut Saija Pelvas.

Teos on jatkoa vuonna 2016 ilmestyneelle Karjalaiselle ruokakirjalle.

Kirja on myynnissä SieMie-puodissa ja Karjalan Liiton verkkokaupassa 30 eurolla, Karjala-kortilla saa alennusta.